

IKT in domače naloge

Doing Homework by Using E-Materials

Andreja Prezelj
OŠ Koroška Bela Jesenice
andreja.prezelj@telesat.si

Povzetek

V članku posvečam pozornost domačim nalogam, ki so obveznost in odgovornost vsakega učenca. Glede na to, da le te večini učencev pomenijo neke vrste popoldansko nadlogo, ki je ne izpolnijo, sem se odločila, da jim ponudim drugačen način domačega dela – domače naloge, ki jih opravljajo s pomočjo IKT (uporaba računalnika, e – gradiv). Pripravila sem aktualne in zanimive vsebine, z namenom, da jih pritegnem k opravljanju domačega dela, ki vodi k utrjevanju in poglobljanju znanja, pridobivanju učnih navad in usvajanju novih tehnik učenja. Takšno delo vodi tudi v odkrivanje zanimivih vsebin, h katerim se lahko učenci vračajo v svojem prostem času in čas ob računalniku kvalitetno preživljajo.

Takšna oblika dela od učitelja zahteva skrbno načrtovanje in posredovanje domačih nalog. V članku sem predstavila nekaj primerov domačega dela z uporabo računalnika. Praksa je pokazala, da se učenci takšnih nalog lotevajo z veseljem in so za takšno delo precej bolj motivirani. To utemeljujem z rezultati ankete, ki sem jo izvedla med učenci in s primerjavo števila ustrezno opravljenih domačih nalog. Za učitelja pa je takšno delo tudi naporno, saj zahteva veliko inovativnosti ter predvsem dodatnega dela in časa. Takšne naloge lahko postanejo tudi oblika dela z nadarjenimi učenci.

Ključne besede: domača naloga, uporaba računalnika, e – gradiva, evalvacija

Summary

In my article I am dealing with the pupils' homework at Geography lessons since homework is every single pupil's responsibility and obligation. During my teaching I have come to the conclusion that homework is usually 'a pain in the neck' and that pupils usually avoid it. Therefore I offered different kinds of homework – homework based on ICT that includes computer learning and use of e-learning materials. I prepared interesting and up-to-date topics in order to revise and improve their knowledge as well as to develop their learning strategies and techniques. E-learning materials can help pupils to gain new knowledge and they can also spend some quality time using computer.

This method requires a very careful planning. In my article there are some examples of good practice included. Pupils were willing to do their homework because e-materials raise their motivation and I can confirm that statement with the results of my survey made among pupils. From the teacher's point of view such homework

certainly demands inovation and extra working time. Homework dealing with e-materials is suitable also as a method of teaching and learning for gifted children.

Keywords: homework, use of computer, e-learning materials, evaluation

1 Uvod

Na naši šoli že nekaj let posvečamo več pozornosti domačim nalogam.

Domača naloga je obveznost vsakega šolarja in njegova odgovornost.

Redno opravljanje domačih nalog je temelj učenčevega znanja ter pomeni utrjevanje, poglobljanje in razširitev obstoječega znanja. Učenci na ta način razvijajo učne navade ter sposobnost samostojnega učenja. Učijo se odgovornosti, vztrajnosti in samodiscipline. Redno opravljanje domačega dela preprečuje kampanjsko učenje in učenje na pamet.

V zadnjem času se pogosto postavlja vprašanje ali so domače naloge obvezne. Sprašujem se, ali so potemtakem sploh smiselne. Večina učencev jih ne jemlje resno oz. svojega dela ne izpolnjuje. Iz izkušenj bi rekla, da sta starost učenca in kvaliteta opravljenega domačega dela, obratno sorazmerni.

Povečuje se število učencev, ki svojega domačega dela ne opravijo. Nekateri nalogo prepišejo od sošolcev tik pred pričetkom šolske ure, drugi pa si upajo brez kančka slabe vesti povedati, da naloge pač nimajo, saj ni obvezna. Ti učenci niso najboljši zgled tistim, ki so motivirani, imajo bolj resen pristop do dela ter se zavedajo, da je za znanje potrebno vložiti tudi nekaj truda.

V okviru poučevanja geografije se sprašujem, ali vztrajati pri domačih nalogah, kako pogoste naj bodo le te in v kakšni obliki, da bodo motivirale tudi tiste učence, ki jih do sedaj niso opravljali vestno.

2 Cilj

Svoj projekt sem pričela pri najmlajših, ki jih poučujem. To so učenci šestega razreda, ki so še nekoliko bolj vodljivi in delavni. Želela sem jih pripeljati do spoznanja, da je domače delo lahko hkrati poučno, koristno in zabavno.

Glede na to, da v današnjem času šolarji preživijo vse več prostega časa ob računalniku, sem se odločila za domače naloge v elektronski obliki (v nadaljevanju e – domače naloge).

Na ta način sem učence motivirala in takšen način domačega dela jim je postal všeč. Naloge niso bile vedno vezane le na utrjevanje in ponavljanje v šoli pridobljenega znanja, temveč so omogočale tudi razširitev in poglobljanje obstoječega znanja. S takšnim načinom dela lahko učenci odkrijejo marsikatero zanimivost, učno uspešnejši učenci pa lahko svoje znanje nadgradijo.

Tako je bil cilj dosežen. Domača naloga ni bila več popoldanska nadloga. Pritoževanja je bilo vedno manj. Prav tako pa tudi učencev, ki svojega domačega dela niso opravili. Lahko bi rekla, da smo združili prijetno s koristnim.

3 E – domače naloge

3.1 Organizacija

Z didaktičnega vidika morajo biti domače naloge organizirane tako, da dosežejo svoj namen. Vsaka domača naloga mora biti skrbno načrtovana in posredovana. Opravljeno domačo nalogo je nujno potrebno preveriti.

Seveda pa naj bodo domače naloge zanimive, raznovrstne, takšne, ki bodo učence motivirale in jih pritegnile. Če se potrudimo pri izbiri in načrtovanju, tudi uspeh ne izostane.

3.2 Namen e – domačih nalog

Namen takšnih domačih nalog je predvsem naslednji:

- kot pri običajnih pisnih domačih nalogah učenci utrjujejo, poglobljajo in razširjajo svoje znanje,
- takšno delo lahko služi kot uvod v novo učno snov (iskanje slikovnega gradiva ipd.),
- učenci znajo uporabiti znanje v danih primerih in situacijah,
- so motivirani za delo, ker ne gre za klasično pisanje,
- koristno preživijo svoj prosti čas ob računalniku,
- odkrivajo nove poučne spletne vsebine,
- spremljajo aktualne vsebine,
- se učijo veščin uporabe računalnika.

3.3 Načrtovanje

Preden sem učencem posredovala domačo nalogo v elektronski obliki, sem jo skrbno načrtovala. To pomeni, da sem se najprej odločila za vsebino in obseg domače naloge.

Upoštevala sem naslednja dejstva:

- predvidela sem čas, ki ga bodo učenci porabili za uspešno izvedbo naloge,
- predznanje učencev (možna diferenciacija glede na predznanje),
- načine in postopke izvrševanja domačih nalog,
- preverjanje domačih nalog (trajanje, mesto in oblika preverjanja).

V programu hot potatoes sem izdelala vaje za ponavljanje in utrjevanje znanja. Učencem so bile dostopne na šolski spletni strani.

Uporabljala sem že pripravljena e – gradiva. Učenci so tudi sami s pomočjo računalnika izdelovali naloge različnih tipov, katere so prav tako dostopne na šolski spletni strani.

Samostojno izdelane naloge so jih pritegnile do te mere, da so si jih tudi sami izmenjavali preko e- pošte.

Geografija je predmet, pri katerem so takšne domače naloge lahko res zanimive in privlačne. Učenci ob domačem delu odkrijejo še marsikatero zanimivo in uporabno gradivo.

Paziti je potrebno na to, da takšne naloge niso prepogoste oz. ne postanejo stalnica. Nekaterim učencem pač ta način ni domač in zato je prav, da se odločimo za neko srednjo pot.

3.4 Posredovanje

Posebej sem bila pozorna na čas, ki je bil potreben za posredovanje navodil v povezavi z domačim delom. Učenci so navodila prejeli tudi v pisni obliki, na učnem lističu.

Dogovorili smo se, da lahko rešitve zapisujejo na več načinov (s tem tudi dokažejo, da so nalogo resnično opravili):

- naloge s pravilnimi rešitvami natisnejo in jih prilepijo v zvezke,
- v zvezke zapišejo zgolj rešitve posameznih nalog (predvsem, kdor nima možnosti tiskanja),
- rešene naloge shranijo in pošljejo učiteljici po elektronski pošti.

3.5 Izvajanje domačih nalog

Priprava učencev na opravljanje domačega dela s pomočjo računalnika

Preden sem se odločila za prvo domačo nalogo v takšni obliki, sem preverila, ali imajo vsi učenci možnost dostopa do računalnika. Izkazalo se je, da ena učenka te možnosti nima, zato sva se dogovorili, da enkrat tedensko prihaja v računalniško učilnico in naloge opravi v šoli (nekajkrat sem ji posredovala že natisnjene naloge).

Preveriti je bilo potrebno tudi računalniško znanje učencev. Pred prvo e - domačo nalogo smo izvedli učno uro v računalniški učilnici. Glede na to, da ima večina učencev računalnik doma, večjih težav ni bilo.

3.6 Primeri domačih nalog z uporabo računalnika

3.6.1 3.6.1. Samostojno iskanje podatkov in slikovnega gradiva

a) Prvi tematski sklop v šestem razredu se nanaša na geografijo kot vedo in na njeno delitev na fizično in družbeno geografijo.

Učenci so morali izdelati miselni vzorec o delitvi geografije kot vede. Za vse pojave, ki jih proučuje tako fizična, kot družbena geografija, so poiskali slikovno gradivo na spletu. Sličice so natisnili, izrezali in nalepili v zvezek v obliki miselnega vzorca.

Miselni vzorci so bili večinoma lično izdelani. Nekateri učenci doma nimajo tiskalnika, zato smo težavo rešili tako, da so slikovno gradivo poslali na šolsko e-pošto in natisnili smo ga v šoli.

Naloga je bila namenjena ponavljanju in utrjevanju znanja.

b) Vesolje in Zemlja

Učenci so na spletu poiskali slikovno gradivo o različnih nebesnih telesih v vesolju. Natisnili so posamezne sličice, jih izrezali, nalepili v zvezek ter poimenovali posamezna nebesna telesa.

Izbrali so si eno izmed nebesnih teles, poiskali o njem več zanimivosti in ga opisali ter predstavili pred razredom.

Namen domače naloge je bil uvesti učence v obravnavanje nove učne snovi. Slikovno gradivo in vprašanja učencev so služila kot motivacija za nadaljnje delo.

Nalogo so opravili vsi učenci. Težav s tiskanjem slikovnega gradiva smo uredili na enak način, kot pri prejšnji nalogi.

3.6.2 3.6.2. Ponavljanje in utrjevanje znanja ob že pripravljenih e - gradivih

a) Vesolje, Zgradba Zemlje, Značilnosti celin, Gibanje Zemlje, Upodabljanje zemeljskega površja

V tem primeru sem uporabila že pripravljena e – gradiva na spletnem naslovu http://www2.arnes.si/~osljjk6/seznami_nalog/geo/geo_6.htm, ki so namenjena ponavljanju in utrjevanju znanja.

Naloge na omenjeni spletni strani so vezane na različne tematske sklope. Učenci so glede na posamezni tematski sklop prejeli podrobna navodila za delo na delovnem listu. Skupaj smo si ogledali posamezne korake in se pogovorili o domačem delu.

DOMAČA NALOGA

Današnja domača naloga je malce drugačna. Za to, da jo boš uspešno opravil-a, boš potreboval-računalnik.

Na spletnem naslovu http://www2.arnes.si/~osljkk6/seznami_nalog/geo/geo_6.htm boš našel-la naloge, povezane z vesoljem in zemeljskim površjem.

Omenjene naloge najdeš tudi tako, da v iskalnik vtipkaš Geografija za 6. Razred.

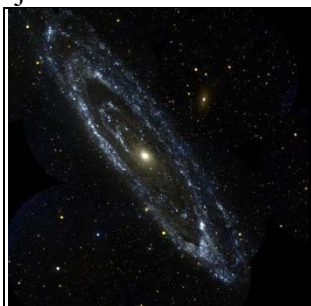
Kaj moraš storiti:

odpri zgornjo spletno stran,

klikni na naloge za 6. razred (Zemlja in vesolje),

reši prva dva sklopa nalog (glej spodnjo sliko),

Geografija za 6. razred

Vesolje - poveži pojme

Vesolje - sopomenke

Vesolje - vprašanja

Vesolje - križanka

Zemlja - križanka

Celine in oceani - dopolni

rešene naloge natisni in jih prilepi v zvezek za geografijo.

Če nimaš možnosti, da bi natisnil naloge, jih shrani na ključek in jih bomo natisnili v šoli (označiš besedilo in ga preneseš v wordov dokument z ukazoma kopiraj / prilepi).

Tudi tako boš utrjeval znanje za pisno ocenjevanje, ki bo po počitnicah.

Veliko uspeha pri delu!

Učiteljica

Slika št. 1: Primer delovnega lista z navodili za domače delo.

Elektronska gradiva sem izdelala tudi sama. Učencem sem jih posredovala preko šolske spletne strani (zavihek geografija), kjer so tudi dostopna. Namenjena so ponavljanju in utrjevanju znanja.

3.6.3 Sestavljanje križank

Učenci so sestavljali tudi križanke. Glede na to, da je to kar zahtevna naloga, smo primer križanke sestavili najprej v šoli. Pri domačem delu so imeli učenci možnost izbire (križanka v elektronski obliki ali na papirju).

Učenci so na delovnem listu prejeli podrobna navodila za delo (po posameznih korakih).

Primer:

- v wordov dokument vstavi tabelo z desetimi do petnajstimi vrsticami,
- izmisli si gesla in jih vpisuj v križanko pod zaporedne številke (lahko so vodoravna ali navpična),
- zapiši vprašanja za posamezna gesla,
- križanko natisni ali jo pošlji na šolsko e – pošto.

Uspešnejši učenci s sestavljanjem križanke niso imeli težav. Za učence, ki s težavo dosegajo minimalne standarde, pa je bila to kar zahtevna naloga. Nekateri niso znali umestiti gesel v tabelo, drugi so izdelali križanko zgolj z vodoravnimi gesli. Toliko bolj pa so bili navdušeni nad reševanjem križank.

Vsak učenec je oddal prazno križanko z vprašanji. Vprašanja in prostore za odgovore sem natančno pregledala, nato pa jih vrnila učencem. Le ti so si jih izmenjali med seboj in jih reševali. Izmenjavali so si jih tudi po e – pošti in tako na nek način koristno preživljali prosti čas ob računalniku.

3.7 Preverjanje

Vsako posredovano domačo nalogo sem skrbno preverila.

Uspešno opravljeno domačo nalogo so učenci dokazali z eno od naslednjih možnosti:

- natisnili so rešene naloge,
- rešene naloge so posredovali po e – pošti na šolski naslov,
- v zvezke so zapisali rešitve posameznih nalog.

Po tem, ko sem preverila, ali so vsi učenci opravili domačo nalogo, smo pregledali tudi pravilnost rešitev. Nekajkrat smo to storili v računalniški učilnici, nekajkrat pa kar ustno, ob natisnjenih oz. izpisanih rešitvah.

3.8 Najpogostejše težave

Najpogostejše težave, so bile naslednje:

- težave tehnične narave (odpiranje določenih spletnih strani),
- učenci, ki so bili manj vešč pri uporabi računalnika (to so tisti, ki ga v vsakodnevnem življenju ne uporabljajo redno), so potrebovali več pomoči s strani staršev,
- zapleti pri pošiljanju dokumentov po e – pošti,
- velika poraba časa za preverjanje nalog.

3.9 Evalvacija

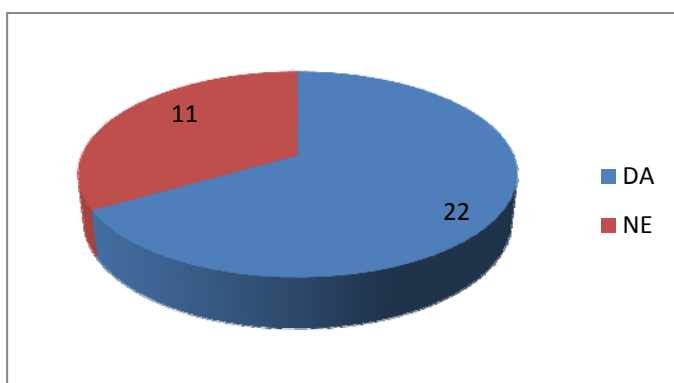
Glede na to, da se s takšnim načinom domačih nalog srečujem prvič, sem želela pridobiti tudi povratno informacijo od učencev. Anketirala sem 33 učencev šestega razreda.

V anketi, ki sem jo izvedla, sem jim zastavila naslednja vprašanja:

1. Ali ti je takšen način domačega dela všeč?
2. Katera vrsta naloge s pomočjo računalnika ti je bila najbolj všeč?
3. Kakšne vrste domačih nalog si želiš v prihodnje?
4. Kaj te pri takšnih nalogah moti?
5. Ali si že kdaj prej opravil domačo nalogo na podoben način?
6. V kolikšni meri so ti pomagali starši?

4 Analiza

4.1 Ali ti je takšen način domačega dela všeč?

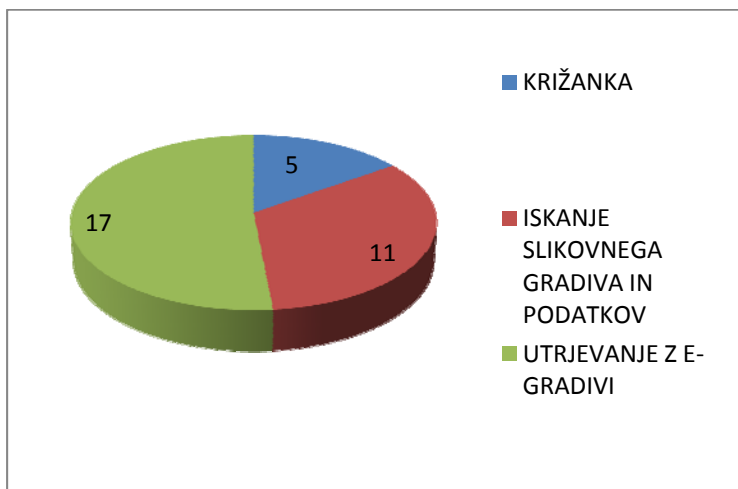
Grafikon št. 1

Večini učencev je takšna oblika dela všeč.

Tisti, ki so bili nasprotnega mnenja, so za to navedli naslednje razloge:

- pogosto ne deluje internet,
- ne najdejo ustrezne spletne strani,
- takšno delo je zamudno in komplicirano, ker je potrebno izdelek tiskati oz. ga pošiljati po e-pošti.

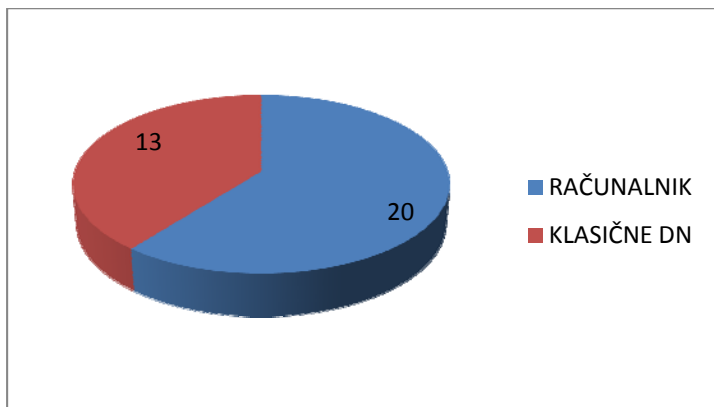
4.2 Katera vrsta naloge s pomočjo računalnika ti je bila najbolj všeč?

Grafikon št. 2

Polovica učencev ima najraje naloge, ob katerih utrjujejo in poglobljajo svoje znanje. Križanka je bila najbolj zanimiva le petim učencem.

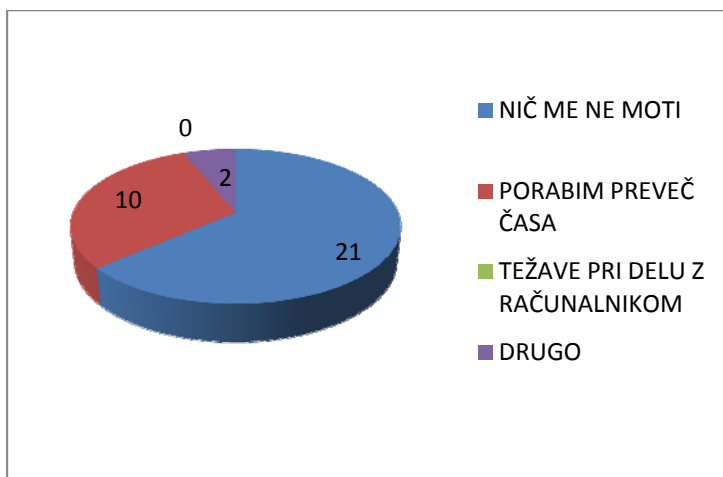
4.3 Kakšne vrste domačih nalog si želiš v prihodnje?

Grafikon št. 3

Večina učencev si želi še več takšnih nalog, saj so zanimive, raznovrstne in predvsem drugačne od klasičnih.

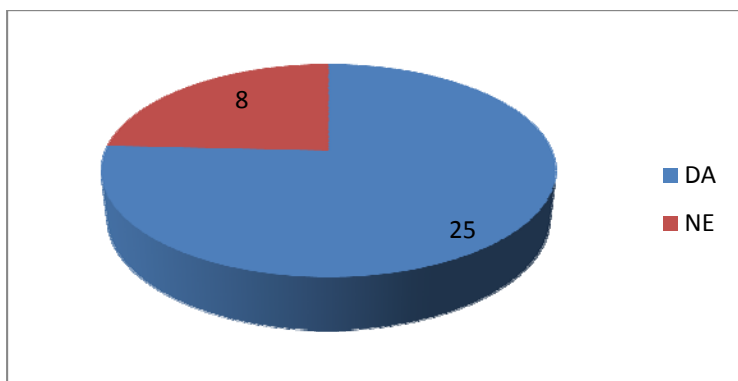
4.4 Kaj te pri takšnih nalogah moti?

Grafikon št. 4

Večino učencev pri takšnem delu nič ne moti. Približno tretjina pa je za takšno nalogo porabila več časa, kot običajno. Pod rubriko drugo so učenci navedli predvsem to, da je delo bolj zamudno in težavno. Večinoma tako mislijo učenci, ki niso najbolj veščji uporabe računalnika.

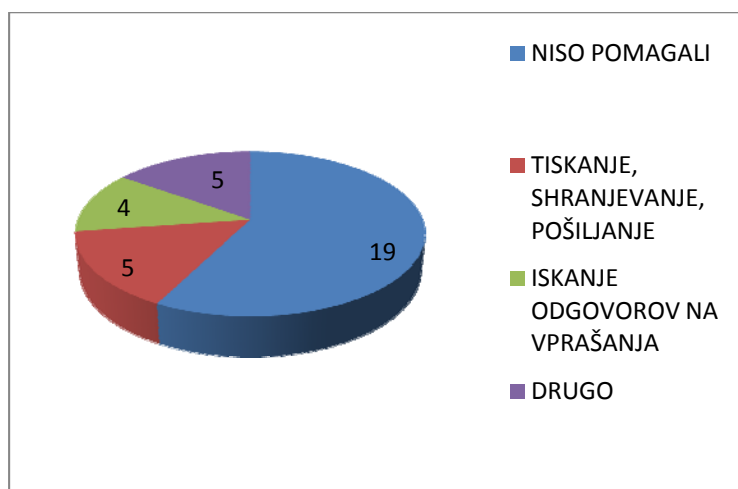
4.5 Ali si že kdaj prej opravil domačo nalogo na podoben način (tudi pri kakšnem drugem predmetu)?

Grafikon št. 5

Le nekaj učencev je že opravljalo domačo nalogo na tak način, za večino pa je bila to novost.

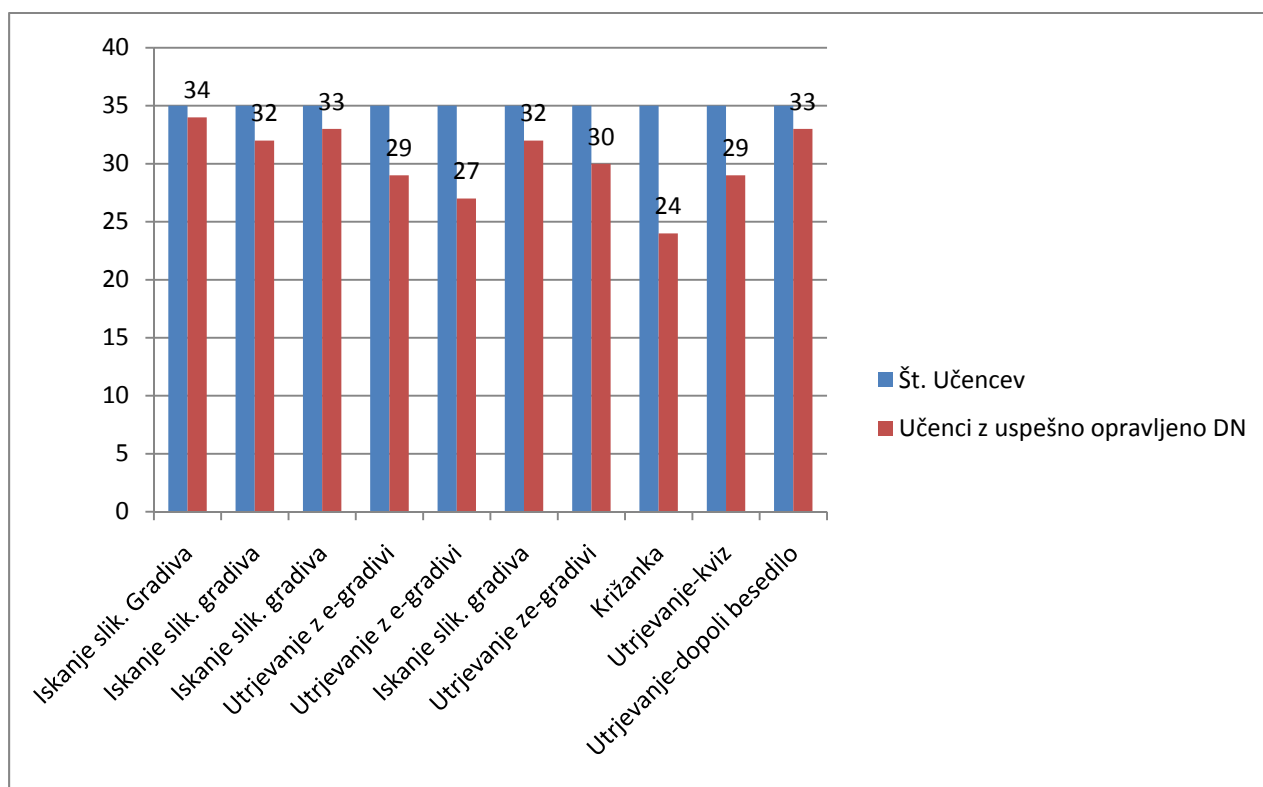
4.6 V kolikšni meri so ti pomagali starši?

Grafikon št. 6

Večina učencev pri nalogi ni imela večjih težav. Starši so jim pomagali predvsem pri tehničnih težavah in shranjevanju in tiskanju. Učno šibkejšim učencem pa so starši pomagali tudi pri iskanju in zapisovanju pravih odgovorov.

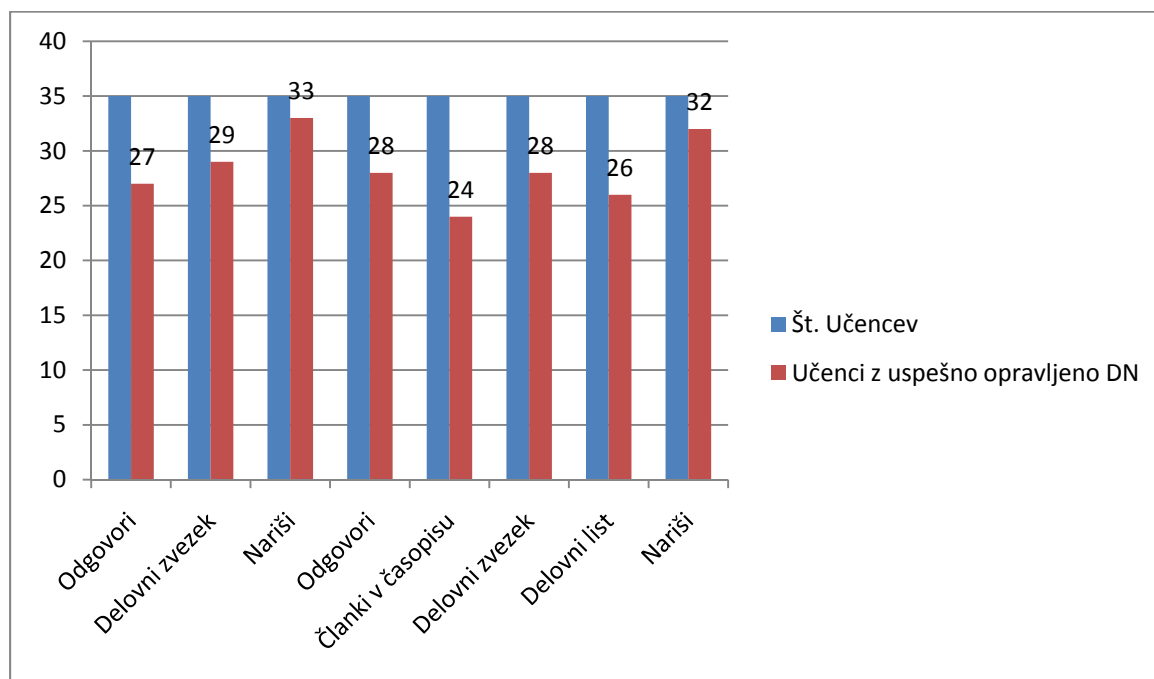
Spodnji grafikon prikazuje število učencev z opravljenimi domačimi nalogami v prvem ocenjevalnem obdobju šolskega leta 2009/10. V tem primeru gre za domače naloge, opravljene s pomočjo računalnika.

Grafikon št. 7

Ciljna skupina je obsegala 35 učencev. Najslabši rezultat je bil dosežen pri sestavljanju križanke, ko je nalogo opravilo le 24 od 35 učencev. Pri tem moramo upoštevati, da je bila to predvsem za učence z učnimi težavami precej zahtevna naloga.

Za primerjavo si oglejmo še število učencev z opravljenimi domačimi nalogami, ki pa niso bile vezane na uporabo računalnika.

Grafikon št. 8

Najboljši rezultat je bil dosežen pri domačih nalogah, ki so od učencev zahtevale, da v zvezke narišejo določene pojave. Pri reševanju nalog v delovnih zvezkih in na učnih lističih je bila uspešnost opravljenih nalog nekoliko slabša.

5 Zaključek

S svojim projektom sem dokazala, da so domače naloge lahko zanimive in da jih učenci z veseljem opravljajo, če pokažemo določeno mero inovativnosti. Geografija je nasploh predmet, pri katerem imamo neskončno možnosti za to.

Naj povzamem dobre strani domačih nalog, ki jih učenci opravljajo s pomočjo računalnika:

- delo je zanimivo in predvsem drugačno,
- učenci so bolj motivirani za opravljanje domačega dela,
- motivacija se kaže tudi pri učni uri – ponosni so na svoje dosežke in želijo si jih predstaviti
- pred razredom,
- učenci odkrivajo zanimive vsebine, h katerim se vračajo tudi v svojem prostem času in ga
- tako ob računalniku koristno preživljajo.

Truditi se je potrebno za to, da domače naloge niso popoldanska nadloga učencev, to pa dosežemo s premišljenim načrtovanjem in izvajanjem le teh. Naloge naj bodo zanimive in ne

prepogoste. Vsako domače delo moramo preveriti in ovrednotiti, sicer le to izgubi svoj namen. Trud in prizadevno delo učencev pa občasno lahko tudi nagradimo. Z lepo oceno, seveda.

Viri

Spletna stran http://www2.arnes.si/~osljjk6/seznami_nalog/geo/geo_6.htm

Interaktivne vaje, Geografija, Vaje za 6. razred, 13. 1. 2010